

קביעת המזוזה לפי היכר ציר

עירובין סח, א

מבי גברא לבי נשי (היו בביתו חדרים פנימיים, שאינן פתוחין לחצר, והן לצניעות, והנשים יושבות שם, רש"י).

מנחות לג, א

ואמר רב יהודה אמר שמואל במזוזה הלך אחר היכר ציר. מאי היכר ציר אמר רב אדא אבקתא. היכי דמי כגון פיתחא דבין תרי בתי, בין בי גברי לבי נשי (אדם שחולק ביתו, חציו להילוך אנשים המחזרין בביתו וחציו לאשתו לעשות מלאכתה בהצנע, ויש פתח בין זו לזו, ופתח לכל בית לרשות הרבים ... לא ידעין הי ליחשוב ביאה והי ליחשוב יציאה, אי יציאה מהאי להאי ואי מהאי להאי, רש"י).

מנחות לד, א

ביתך ... דרך ביאתך מן הימין, דכי עקר איניש כרעיה דימינא עקר.

שו"ע יו"ד סי' רפו

טו ארובה שבין בית לעלייה, ועולים לה בסולם ... ויש בו צורת פתח במקום שעושין אותו, חייב.

שו"ע יו"ד סי' רפט

ג מי שחולק ביתו לשתים, ובכל חלק פתח פתוח לרשות הרבים, ובמחיצה החולקת יש פתח מזה לזה, במקום שעושה החור שבסוף שציר הדלת סובב בו ומעמיד שם הדלתות הוא הבית, ובדרך ימין שנכנסים לו קובעים אותה.

לבוש שם

ג ופתח שנכנסין בו מן הבית לבית החורף שלנו, נראה לי שעושין המזוזה בימין הכניסה שנכנסין מן הבית לבית החורף, שעיקר תשמיש שלנו הוא בבתי החורף שלנו, ולא משגיחין בהן בהיכר ציר כלל.

ש"ך שם

ו יש פתח מזה לזה, ואינו ידוע איזה חשוב כניסה או יציאה, הלכך אזלינן בתר היכר ציר. וכתב העט"ז...

ט"ז שם

ד בתשובת מהרי"ל סי' צד ... באם יש בית החורף וחדר גדול, כל אחד יש לו פתח לחצר, ובאותו החדר יש בו חדר קטן, ויש לו שני פתחים אחד לבית החורף ואחד לחדר הגדול, אזלינן בפתחי חדר הקטן בתר היכר ציר דידיהו ... ואילו לא היה פתח מחדר גדול לחצר, לא אזלינן בחדר קטן בתר היכר ציר היכן הוא.

שו"ת מהרי"ל סי' צד

שאלה: בניתי חדר קטן פחות מדי' אמות על ד' אמות בחדר שאני לומד בו, ויש לי פתח מחדרי לחדר קטן וגם יש לי בחדרי פתח לחצר, ופעמי' נכנסי' ויוצאי' בה, אבל אין רגילות כל כך. תשובה: ... יש פתח אחד מבית החורף לחצר, וגם יש פתח אחד מחדר הגדול לחצר, ודלתי פתחי חדר קטן שתיהן היכר ציר דידיהו שלא בחדר קטן, אלא חד בבית החורף וחד בחדר גדול ... דפיתחא דבין תרי בתים, ויש לכל אחד פתח אחד לר"ה, הלך אחר היכר ציר.

שוע"ר סי' שעב

ה אין ב' חצרות יכולים לערב יחד אלא אי"כ יהיה ביניהם פתח רחב ד' טפחים, או חלון שיש בו ד' על ד', ויהיה קצתו בתוך י' טפחים הנמוכים לארץ.

ו חלון שבין ב' בתים שרוצים לערב יחד, כגון שלא עירבו החצרות זו עם זו, יכולים לערב אפילו הוא גבוה למעלה מי' טפחים, לפי שהבית כיון שהוא מקורה הרי הוא כמלא, והרי זה כאלו אין החלון גבוה י' טפחים, כיון שהבית כולו ממולא. והוא הדין לארובה שבין בית לעליה, שאע"פ שהיא למעלה מעשרה אם רצו מערבין יחד, ואפילו אין שם סולם לעלות בו, ובלבד שיהא בארובה ד' על ד'.

אגרות קודש חי"ב אגרת ד'רלז

ישנה הוראה בשם רבותינו הנשיאים שהולכים בתר היכר ציר, וכדעת ראשונים בזה. ומוסיפין בזה ששאלום, ומה יעשו אם כל הדלתות שבחדר היכר ציר שלהם לחדר אחר, ואם כן באיזה אופן יכנס לחדר, וענו ע"ז, יכנס דרך החלון.

ס' המנהגים – מנהגי חב"ד עמ' 81:

קביעות המזוזה מצד ימין ע"פ היכר ציר – מלבד הפתח הראשון (ובשוה"ג: אפילו בפתח גזוזטרא שרק פתח אחד לה – כבדירת כ"ק מו"ח אדמו"ר – ע"פ הוראתו).